

de G.M. Zamfirescu, în regia lui Ion Cojar, la cincisprezece ani după ce regizorul a mai montat acest text, păstrând-o în distribuție pe Ileana Stana Ionescu, actriță și de această dată în mare vervă, alături de mai tineri dar talentații ei parteneri, Dan Puric, Ileana Olteanu, Irina Cojar și Mimi Brănescu. Pe fundalul unei dezvoltări a mariajului dintre umor și amar, fără năstrușnice ori sofisticate intervenții regizorale, însă oferindu-ne câteva plăcute schimbări de ritm și tonalitate, acest spectacol a bucurat mai ales publicul îndrăgostit de teatrul „tradițional”, dar mai puțin receptiv la năucitorul „studiu” italian despre Medeea, în timp ce unii dintre spectatori entuziasmați de modernitatea acelei reprezentări inaugurale, inspirate din tragedia greacă, au zâmbit cu sinceră sau prefăcută „îngăduință”, la întâlnirea cu acest spectacol „clasic”, „dulce-amar”, ca un „parfum de epocă”, dar bine construit și interpretat cu vădit respect cultural. Faptul nu trebuie trecut cu vederea, căci dacă și el seama de varietatea opțiunilor și preferințelor unui public pe care, adeseori, îl nesocotim ori îl identificăm în chip pripit și păgubitor prin judecăți sau etichete globale.

În cadrul unui binevenit parteneriat între Teatrul „Ioan Slavici” din Arad și Teatrul Național din Pecs, Ungaria, acesta din urmă a fost invitat în Festival cu un spectacol-dezbateri despre condiția supraviețuirii și, mai ales, a respectabilității celor din jur, în situații-limită, cum a fost aceea a confruntării cu marasmul numit nazism. Reprezentarea cu **A cincea pecete**, a scriitorului maghiar Santa Ferenc, tradusă în mai multe limbi și ecranizată cu mare succes, iar de această dată –restituită scenic de Hamvai Kornel și montată de regizorul Baliko Tamás în decorurile sugestiv concepute de Horesny Balasz și costumele Renatei Balogh – se circumscrie teatrului realist, cu un accent puternic pe forța emoțională a confruntărilor dintre personaje și pe aportul expresiv al unor imagini cu discretă încărcătură metaforică.

Desfășurat pe o perioadă de aproape două săptămâni, timp în care a găzduit și un fructuos work-shop de mișcare scenică și expresie corporală, condus de actrița Nicole Kehrberger, din Italia, festivalul s-a încheiat printr-un pitoresc și savuros spectacol intitulat **Mantaua arlechinului**, datorat unei trupe de la Scène Nationale „Le Grand R” din La Roche-sur-Yon, Franța, în viziunea lui Alain Sabadaud, regizor și interpret. Este o inventivă și alertă trecere în revistă a unor personaje bine cunoscute din dramaturgia clasică universală, în contextul căreia momentele cele mai fierbinți, întâmpinate cu hohote de râs de către o sală arhiplină, au fost acelea consacrate *commediei dell'arte*. Spectacolul a încheiat maratonul artistic inspirat de „teatrul clasic” și a inaugurat, în același timp, un Festival al Francofoniei, cu participanți din douăsprezece țări, dedicat liceenilor, festival ce tinde să devină și el o frumoasă tradiție în viața cultural-artistică arădeană, în care „nava-amiral” o reprezintă, fără îndoială, Teatrul „Ioan Slavici”.

Între umanitate și animalitate

Deschiderea celei de-a XIV-a ediții a *Festivalului internațional de teatru clasic de la Arad* a coincis cu un spectacol în egală măsură seducător și tulburător, inspirat de *Medeea* lui Euripide, dar împlinit într-o expresie scenică de o provocatoare modernitate. Produs de către Teatro Stabile dell’Umbria din Perugia, Totales Theater International Berlin și Festival delle Colline Torinesi, acest **Studiu asupra Medeei**, în viziunea regizorului Antonio Latella, prezentat deja pe importante scene din Italia, Germania, Elveția și Portugalia, a obținut premiul „UBU” pentru cel mai valoros spectacol realizat în Italia în 2007, în timp ce interpretei rolului titular, Nicole Kehrberger, reputată actriță, coregrafă, acrobată și muziciană, absolventă a unor prestigioase școli de teatru, dans și circ, care a lucrat cu celebra Ariane Mnouchkine

la Théâtre du Soleil din Paris, cu Complicity Theater și Circus-Space din Londra, i-a revenit, tot în 2007, Premiul Asociației naționale a criticilor de teatru din Italia.

Conceput în scenariul lui Federico Bellini și beneficiind de ambianța scenică datorată unor apreciați profesioniști, în frunte cu Franco Visioli (muzică) și Rosario Tedesco (coregrafie), acest spectacol despre o Medee „carnală și barbară” se desfășoară ca un discurs de mare densitate și tensiune emoțională, în care expresivitatea corpurilor goale, de o plasticitate năucitoare, sunetele premoniționale, apoteotice sau abisale, și dinamica mereu sugestivă a luminilor, cu accente fie de un roșu electrizant, fie de un albastru glacial sau cathartic, fie de un orange entropic, alcătuiesc un limbaj persuasiv, ce concurează și depășește forța evocatoare a cuvintelor adeseori reduse la silabe sau simple interjecții.

Povestea femeii îndrăgostite, trădată și, în cele din urmă devenită asasina propriilor copii (întrupați aici de actori adulți), depănată pe scenă în trei părți (acte), cu titlul „Medeea și Iason”, „Medeea și fiii” și „Medeea zeiță”, ne oferă timp de trei ceasuri și jumătate imaginea unei nudități emblematică și bine motivate, ce definește liantul paradoxal și dezinhibitor dintre sublim și tragic, dintre poezia lăuntrică și generoasă a maternității și ferocitatea crimei, într-o lume dominată de sangvinitatea explozivă a instinctelor și de triumful lor asupra rațiunii. În ultimă instanță, „subiectul” și expresia lui corporală „nudă” sunt sublimate în raportul universal și mereu actual dintre umanitate și animalitate...

Decorul este aparent minimal. Mai întâi scheletul unui pat metalic, apoi trei piese de același fel, ce vor deveni, pe rând, patul nupțial, pat al sălbaticelor efuziuni erotice, patul de joacă și de maturizare al copiilor, dar mai ales spațiile unei crude captivități fizice sau morale și ale confruntărilor multiple, de maximă asprime, între cei patru eroi. Căci rar am putut întâlni o asemenea multiplicare a conflictului (tradițional) al piesei, a semnificațiilor și conotațiilor relației dintre soți, dintre aceștia și cei doi fii ori dintre nefericiții copii, relație populată de subtile ambiguități, ce ridică și ele cota interogațiilor către o remarcabilă altitudine. Spre final, în locul acelor „schelete” metalice de pat, foarte grele, descompuse și recompuse de interpreți cu incredibilă dezinvoltură, ne întâmpină în scenă o uriașă pânză înfășurată sub forma unui „rug” alb, pe care Medeea va urca spre ceruri, împreună cu sufletele fiilor uciși, întrupate de marionete mânuite cu har de către interpreții acestora, în vreme ce „măștile” copilăriei vor fi culese de pe scenă, apoi înghesuite în două pungi mizere și aruncate peste leșurile celor doi copii, de către un Iason deghizat în clovn grotesc și maestru de ceremonii, „militar” inutil și vetust, singur supraviețuitor, eliberat într-un târziu și el de mască și de „povara” convențiilor teatrale.

Construcția celor trei acte ne dezvăluie o impecabilă rigoare și o spectaculoasă „rotunjime” clasică, generatoare de emoție estetică, la care contribuie și schimbările halucinante de ritm, surprinzătoarele arabescuri ale mișcării scenice. Primul act începe prin apariția celor doi eroi, Medeea și Iason, interpretați inspirat de Nicole Kehrberger și Michele Andrei, cochetând cu propria lor... nuditate, sub faldurile sonore ale Marșului nupțial, și se va încheia, după ce protagoniștii traversează drumul de la extazul erotic la indiferență și ură reciprocă, printr-un mers deznădăjduit, abulic, al eroinei, cu pași poticniți, străduindu-se zadarnic să regăsească armonia aceluia „marș nupțial”, în sunetele stridente ale acordeonului din brațele sale!

Cel de-al doilea act ne-o descoperă pe Medeea în ipostază de veritabilă „leoaică cu pui” ce i se hârjonesc la sân, iar pe aceștia, Medeios și Archimcdios, interpretați cu o convingătoare risipă de talent și energie de către actorii Giuseppe Lanino și Emilio Vacca, evoluând de la ingenuitatea copilăriei către o adolescență

bântuită de senzualitate, apoi către asprimea și opacitatea afectivă pe care tatăl lor o cere din partea viitorilor slujitori ai armelor și, în fine, către un conflict atotcuprinzător al celor patru, încheiat tragic. Actul începe cu momentul „alăptării” pruncilor, de o exemplară picturalitate, în care coexistă gingășia maternității și instinctele animalității, spre a se încheia cu acea cutremurătoare scenă a uciderii lor. Copiii sunt mai întâi hrăniți și apoi spălați cu lapte, de către mama lor, apoi omorâți cu aceleași măști purtate la început, ce le suprimă suflarea, într-un „ritual” păgân, prin gesturi ce, paradoxal, cuprind și blândețe și cruzime, după care însăși Medeea încearcă să se purifice în urma crimei, printr-o baie de lapte.

Cel de-al treilea act, când are loc transformarea pruncilor morți în marionete gingașe, configurând sufletele lor, debutează cu o imagine statuară, poetică și copleșitoare, înfățișând-o pe Medeea cu leșurile celor doi tineri purtați în spate, ca pe o Golgotă a durerii asumate până la exorcizare. Totul se încheie cu cei trei în „refugiul” spre cer, pe acel „rug” alb al „zeiței” eliberate de chinurile pământene, în timp ce, în mijlocul scenei, rămas să-și savureze „supraviețuirea”, lason își scoate și el „masca”, într-un final de partidă și de aventură a ludicului, în sunete carnavalești ale unei canțonete ce ne trezește pe toți la viață. Final poetic și lucid, tragic, grotesc și ironic, totodată, peste care s-a abătut o adevărată... ploaie de flori, de aplauze și de ovații, ce au conferit sălii Teatrului „Ioan Slavici” din Arad un aer pe drept cuvânt sărbătoresc. Era cea mai bună dovadă că, dincolo de „nuditatea” lui așa-zis șocantă, care pe câțiva spectatori i-a îndepărtat de sală, reprezentația a însemnat pentru public un veritabil eveniment, o memorabilă performanță teatrală.

